KENNISPOCKET

LERAREN-BIJLAGE

Zorgmomenten en routines begeleiden

vbjk
Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen

COLOFON

De lerarenbijlage bij de kennispocket ***Zorgmomenten en routines begeleiden*** is een uitgave van VBJK, centrum voor Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge kinderen. VBJK is een onderzoeks- en innovatiecentrum met meer dan dertig jaar ervaring in de sector van kinderopvang voor baby's en peuters en schoolgaande kinderen, kleuteronderwijs en preventieve gezinsondersteuning.

REFERENTIE

De Nil, G., Boudry, C. & De Cloedt, M. (2024). *Kennispocket: Zorgmomenten en routines begeleiden – lerarenbijlage.* Gent: VBJK.

EINDREDACTEUR

Mike De Cloedt

vbjk
Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen

Opgroeien

DISCLAIMER

U vindt de kennispocket met lerarenbijlage goed en wenst eruit te kopiëren?
Besef dan:

- dat dit leermateriaal de vrucht is van intense arbeid: VBJK heeft er heel wat geld en energie in gestoken;
- dat VBJK van dit werk moet bestaan;
- dat kopiëren zonder voorafgaande schriftelijke toestemming onwettig is.

Inhoud

De basiscompetenties in deze kennispocket 4
Verdiepende literatuur voor leraren 5
Extra kijktips 5
Luistertips 5
Even opfrissen 5
1. Aan tafel 6
1.1 Eten is … 6
1.2 Een goede organisatie van het eetmoment 7
1.3 Samenwerken met ouders 7
1.4 Kwaliteitsvolle interacties rondom het eetmoment 8
2. Slapen en rusten 8
2.1 Slapen en rusten is … 8
2.2 Een goede organisatie van het slaap- of rustmoment 9
2.3 Samenwerken met ouders 10
2.4 Kwaliteitsvolle interacties tijdens het rustmoment 10
3. Verzorgen 11
3.1 Verzorgen is … 11
3.2 Verzorgingsmomenten organiseren als een-op-eencontact 11
3.3 Kwaliteitsvolle interacties tijdens verzorgingsmomenten 11
4. Op het potje 13
4.1 Zindelijk worden is … 13
4.2 Stappen naar zindelijkheid 15
4.3 Samenwerken met ouders 16

De basiscompetenties in deze kennispocket

De kennispocket *Zorgmomenten en routines begeleiden* brengt leerlingen basiskennis bij over eten, slapen en rusten, verzorging en zindelijkheid. De uitgewerkte thema's in deze kennispocket haken in op nagenoeg alle basiscompetenties.

BASISHOUDING

Competenties die je te allen tijde inzet.

- Je gaat op een positieve, opbouwende manier om met alle kinderen, ouders, collega's en anderen. (competentie 1)
- Je observeert het gedrag van een kind, individueel en in groep, reflecteert daarover en stemt je handelen daarop af. (competentie 2)
- Je reflecteert over de werking en draagt bij tot het verbeteren van de kinderopvang. (competentie 11)

SAMENWERKEN

Competenties nodig om goed samen te werken.

- Je werkt samen, geeft feedback en maakt afspraken. (competentie 10)

OUDER

Competenties nodig om positieve relaties met en tussen ouders te ontwikkelen.

- Je werkt samen met ouders en erkent hen als eerste opvoeder. (competentie 8)

KIND

Competenties nodig om positieve relaties met en tussen kinderen te ontwikkelen. Ook wel emotionele ondersteuning genoemd.

- Je herkent de sociaal-emotionele behoeften van het kind en speelt in op die behoeften. (competentie 6)
- Je stimuleert positieve contacten tussen kinderen onderling en stelt grenzen. Je geeft kansen aan kinderen om hun sociale vaardigheden te oefenen. (competentie 5)

Competenties nodig om dagelijkse zorg- en overgangsmomenten te begeleiden

- Je begeleidt de kinderen bij hun aankomst en afhaalmoment. (competentie 12)
- Je bereidt baby -en peutermaaltijden en organiseert en begeleidt eetmomenten. (competentie 13)
- Je organiseert rust- en bewegingsmomenten. (competentie 14)
- Je verzorgt de kinderen in functie van hun behoeften. (competentie 15)

ORGANISEREN

Competenties nodig om de ruimte, de groep en de dag goed te organiseren.

- Je zorgt voor een stimulerende, veilige, hygiënische en gezonde speelomgeving voor kinderen. (competentie 7)

Verdiepende literatuur voor leraren

Wil je jouw achtergrondkennis over zorgmomenten en routines begeleiden uitbreiden? Dan zijn volgende boeken interessant:

Singer, E., Kleerekoper, L. (2009). Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar. Maarssen: Elsevier gezondheidszorg. ►►► **gratis pdf-versie**

Soeting, K. (2010). *Babysignalen. Kijken, luisteren en spelen*. Amsterdam: SWP.

Meyling, H. (2020). Een dag in de babygroep. Geïnspireerd op de visie van Emmi Pikler. Amsterdam: SWP.

Lopen leerlingen stage in een kinderopvang? Weet dan dat er heel wat strikte regels bestaan met betrekking tot de thema's uit deze kennispocket. Je vindt alle artikels terug in het *Referentiekader Kinderopvang*.

Extra kijktips

Eten

Waarom zijn peuters zo KIESKEURIG?
Moet een kind zijn bord LEEGETEN?
Wat als een kind een maaltijd OVERSLAAT?

Slapen

Webinar Slapen van agentschap Opgroeien

Verzorging, beweging, relaties …

Filmfragmenten Loczy – Emi Pikler

Luistertips

Zindelijkheid

Podcast: Groeimee.be in gesprek met Indra Smeyers, Kind en Gezin-medewerker en expert zindelijkheid.

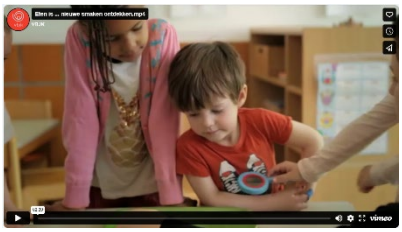
Even opfrissen

Bij de start van de les frissen we de kennis over de zes interactievaardigheden op. Deze worden uitgediept in de Kennispocket ***Positieve relaties met kinderen en ouders*** (p. 12). De interactievaardigheden komen in deze kennispocket telkens terug in de thema's: aan tafel, slapen & rusten en verzorgen.

1. Aan tafel

1.1 Eten is …

Introduceer het thema aan de hand van onderstaande video.

KIJK EN LUISTER naar de video ***Eten is … nieuwe smaken ontdekken.***

Opdracht kennispocket p. 5

Eten en drinken is voor jonge kinderen een pedagogisch moment. Brainstorm samen met leerlingen over het belang van eetmomenten voor kinderen en welke kansen eten en drinken bieden op pedagogisch vlak. Cluster de ideeën van de leerlingen en bespreek volgende functies:

- Eten = groei- en leerproces
- Eten = verbonden met de gezinscultuur
- Eten = interactie en samenzijn
- Eten = de wereld verkennen

Je kan het thema ook introduceren aan de hand van onderstaande opdracht.

LEES het *Kindertijd*-artikel ***Aan tafel!***

Opdracht kennispocket p. 7

Laat leerlingen na het lezen van het artikel reflecteren over eten als pedagogisch moment en cluster de antwoorden op basis van de functies:

- Eten = groei- en leerproces
- Eten = verbonden met de gezinscultuur
- Eten = interactie en samenzijn
- Eten = de wereld verkennen

1.2 Een goede organisatie van het eetmoment

Reflecteer over eetsituaties met leerlingen:

- Wat vinden zij belangrijk tijdens een eetmoment en waarom?
- Welke gewoonten en of regels zijn er in het eigen gezin rondom eetsituaties?
  Wat vind je goed? Waar durf je je wel al eens aan te storen?
  Hoe zou dit hun eigen aanpak als begeleider beïnvloeden?
- Hebben leerlingen al ervaring met maaltijden begeleiden (bijvoorbeeld tijdens de stage of in de jeugdbeweging, sportclub …)?
  Hoe worden deze eetmomenten georganiseerd?

KIJK EN LUISTER naar de video ***Eten is … samen koken, samen tafelen***.

Opdracht kennispocket p. 9

Opdracht
Laat de leerlingen een plan bedenken voor een eetmoment waarbij ze ideeën geven over:

- inrichting van de ruimte en gebruik van materialen;
- structuur en kleine (overgangs)rituelen;
- creëren van gezelligheid aan tafel;
- regels aan tafel;
- begeleidershouding.

1.3 Samenwerken met ouders

Opdracht

Afstemmen met ouders over voeding is van groot belang. Je gaat op een respectvolle manier om met de voorkeuren, overtuigingen of rituelen rond voeding.

CASUS: *Nestor eet geen erwten, want hij lust dat niet. Hij vraagt wel nog wat extra vlees en aardappelen, maar de kinderbegeleider is van mening dat hij eerst van zijn erwtjes moet proeven. Hierdoor ontstaan er spanningen tijdens de maaltijd die het gezellige eetmoment verstoren. De ouder vindt het niet erg als Nestor niet wil proeven.*

Laat leerlingen in duo's werken rondom de volgende vraag:

Hoe ga je hierover in gesprek met die ouder? Kijk door de bril van de begeleider. Kijk daarna ook door de bril van de ouder. Probeer nu meerdere oplossingen te verzinnen. Toets je oplossingen af aan de standpunten van Nestor, de andere kinderen, de ouder en de kinderbegeleider(s).

1.4 Kwaliteitsvolle interacties rondom het eetmoment

We verwijzen hiervoor naar de opdrachten in de kennispocket.

Voor de interactievaardigheid sensitief-responsief handelen, is volgend beeldmateriaal ook relevant.

KIJK EN LUISTER naar de video ***Mohammed geniet***.

Opdracht kennispocket p. 6

Opdracht: observeren op stage

Observeer een eetmoment met baby's, peuters of kleuters. Gebruik als leidraad (een selectie uit) onderstaande vragen:

- Merkte de begeleider signalen op van een kind (bijvoorbeeld ongemak, twijfel, plezier)? Hoe reageerde hij/zij daarop?
- Hoe werd er verbaal en non-verbaal contact gemaakt (oogcontact, stemgebruik, lichaamstaal …)?
- Werd er aandacht besteed aan zelfstandigheid en initiatief van het kind?
- Werd er ruimte gelaten voor het tempo of de keuze van het kind?
- Welke rituelen gebruikt de begeleider?
- Welke regels zijn er aan tafel?
- Hoe zorgde de begeleider voor een positieve en geruststellende sfeer aan tafel?
- Waren er interacties tussen de kinderen aan tafel en op welke manier draagt de begeleider daaraan bij?
- Werd taal gestimuleerd tijdens het eetmoment en hoe gebeurde dit precies?

Maak van je observaties een reflectie. Wat hebben leerlingen geleerd uit deze observatie? Wat zouden ze zelf anders doen? Wat willen ze graag zelf een keer proberen? …

2. Slapen en rusten

2.1 Slapen en rusten is …

In het deel *Inspiratie* van deze kennispocket vind je een sterk artikel over slapen terug. Je kan vooraleer leerlingen het artikel lezen volgende **stellingen** bespreken (waar / niet waar):

- Jonge ouders hebben vaak onrealistische slaapverwachtingen.
- Jonge kinderen hebben verschillende noden als het op slaap aankomt. Op maat werken is de boodschap.
- Het is organisatorisch heel moeilijk om slaaprituelen van het kind thuis mee te nemen naar de opvang?

- Dutjes overdag kan je best beperken. Het verhindert dat jonge kinderen 's avonds moeilijker inslapen en/of doorslapen.
- Werken met routines zorgt voor voorspelbaarheid. Dit helpt en is wetenschappelijk onderbouwd.
- Het strikt volgen van een strak slaapschema is een goed idee, anders verloopt het inslapen en doorslapen te moeilijk.

Geef leerlingen de opdracht mee uit de kennispocket. Laat hen op basis van de vier V's van slapen (veilig, verbonden, vaardig en veerkracht) **voorbeelden** geven **uit het artikel**.

LEES het *Kindertijd*-artikel ***Slapen, een groeiproces met ups en downs.***

Opdracht kennispocket p. 17

2.2 Een goede organisatie van het slaap- of rustmoment

Opdracht: regelgeving slapen en rusten

Wil je leerlingen graag bewust maken van het strikte regelgevende kader over slapen en rusten in de kinderopvang? Ga dan aan de slag met het *Referentiekader Kinderopvang* (zie link verdiepende literatuur in deze lerarenbijlage). In het document vind je in de eerste kolom de regelgeving, in de tweede kolom een toelichting van de regelgeving en in de derde kolom reflectievragen voor de verantwoordelijke. Dit is een belangrijk document voor agentschap Opgroeien en voor Zorginspectie. Het is goed leerlingen hiermee kennis te laten maken.

Je kan deze opdracht gebruiken als opstap naar het bespreken van de **slaapruimte** (p. 18) en **veilig slapen** bij baby's (p. 19).

Zoek in afdeling 1/1 infrastructuur (p. 18 in het referentiekader) en afdeling 2 Veiligheid en gezondheid (p. 22 in het referentiekader) de artikels die betrekking hebben op slapen en rusten en neem deze door. Concreet dienen leerlingen volgende artikels te selecteren: Art.13/1, Art.14, Art.16, Art. 20, Art.21, Art.24, Art. 24/1.

- Welke reflecties roept dit op bij leerlingen?
- Sta als lesgever stil bij volgende topics:
    - In de kinderopvang kan je niet alles zelf bepalen. Je moet voldoen aan voorwaarden, regels. Inspectie gaat na of de opvang deze voorwaarden respecteert.
    - Dit betekent niet dat je zelf geen beleid kan voeren en keuzes kan maken. Je moet het echter steeds vorm geven binnen het regelgevende kader.

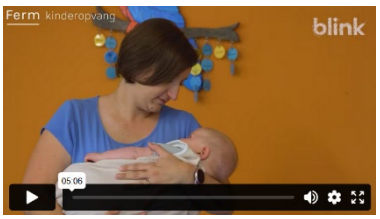
Opdracht: samenwerken in team

Laat leerlingen op basis van de vragen in de kennispocket op p. 20 de samenwerking in het stageteam in beeld brengen. Lopen leerlingen stage, dan is het boeiend om over het slaapbeleid onderling uit te wisselen.

2.3 Samenwerken met ouders.

Leerlingen hebben intussen geleerd uit het artikel *Slapen een groeiproces met ups en downs*, dat afstemmen en samenwerken met ouders héél belangrijk is. Ook weten ze dat er strikte regels zijn. Soms zijn deze niet in overeenstemming met de noden van ouders en of hun baby. Evenwel mag de opvang er niet van afwijken.

Bespreek de tips uit de kennispocket p. 21.

KIJK EN LUISTER naar de video ***Slapen tijdens de wenperiode***.

Opdracht kennispocket p. 21

2.4 Kwaliteitsvolle interacties tijdens het rustmoment

Opdracht: observeren op stage

Observeer een slaapmoment met baby's, peuters of kleuters. Gebruik als leidraad (een selectie uit) onderstaande vragen:

- Merkte de begeleider signalen van vermoeidheid op? Kan jij zelf de signalen van vermoeidheid herkennen bij een baby, peuter of kleuter?
- Geeft de begeleider het kind een gevoel van veiligheid en geborgenheid?
- Wat zijn de slaapgewoonten en -rituelen van het kind in de opvang?
- Is er overeenstemming met de slaaprituelen van het kind thuis?
- Geeft de begeleider peuters en kleuters de ruimte om zelf initiatief te nemen tijdens het slaapritueel?
- Welke herkenbare slaaproutines en -rituelen gebruikt de begeleider bij het naar bed gaan en opstaan?
- Heeft de begeleider aandacht voor interacties/groepssfeer voor en na een rustmoment?
- Dragen kinderen in de opvang ook mee zorg voor andere kinderen?
- Gaat de begeleider in gesprek met baby's, peuters en kleuters over wat ze ervaren voor of na het slapen? Worden gevoelens benoemd? Mogen ze zich uitdrukken?

- Biedt de begeleider rustige activiteiten aan? Is er een plek in de leefruimte waar kinderen tot rust kunnen komen (snoezelruimte, leeshoekje, verduisterde ruitmte, aangepast belichting …)?

Maak van je observaties een reflectie. Wat hebben leerlingen geleerd uit deze observatie? Wat zouden ze zelf anders doen? Wat willen ze graag zelf een keer proberen? ….

Aanvullend:
Laat leerlingen op stage inventariseren welke slaapadviezen begeleiders aan ouders geven. Bespreek dit daarna klassikaal of in intervisiegroepjes. Komen deze adviezen overeen met de theorie? Welke verschillen tussen stageplaatsen zijn er? Wat loopt goed? Wat zou beter kunnen? En hoe zou de stageplaats dit kunnen organiseren?

3. Verzorgen

3.1 Verzorgen is …

Laat leerlingen de titel 'Verzorgen is …' verder aanvullen. Verzamel de antwoorden en bespreek klassikaal.

3.2 Verzorgingsmomenten organiseren als een-op-eencontact.

DENK NA over wat jij als (toekomstige) begeleider belangrijk vindt tijdens het verzorgen van een kind.
WISSEL UIT met een medeleerling.

Opdracht kennispocket p. 25

3.3 Kwaliteitsvolle interacties tijdens verzorgingsmomenten

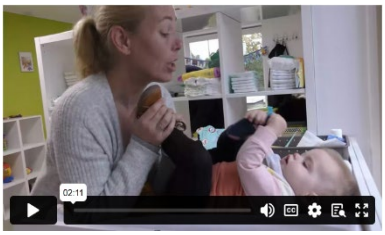
Opdracht: observeren op stage

Observeer een verzorgingsmoment met baby's, peuters of kleuters. Gebruik als leidraad (een selectie uit) onderstaande vragen:

- Is de begeleider fysiek en emotioneel nabij? Communiceert de begeleider over wat er gaat gebeuren?
- Neemt het kind initiatief tijdens het verzorgingsmoment en houdt de begeleider hier rekening mee?
- Gebruikt de begeleider routines en rituelen tijdens de verzorgingshandelingen?

- Heeft de begeleider tijdens fysieke verzorgingsmomenten aandacht voor privacy
- Stimuleert de begeleider de kinderen om voor elkaar zorg te dragen? Hoe doet de begeleider dit?
- Spreekt de begeleider met het kind tijdens het verzorgingsmoment?
- Worden materialen en activiteiten aangeboden om zorghandelingen na te bootsen?

Bekijk ook eens onderstaand videofragment en beantwoord de bijhorende vragen op BlinkTV.

KIJK EN LUISTER naar de video ***Kinderkompas: Goed zo!***

Opdracht kennispocket p. 32

Laat nu de leerlingen van hun observaties een reflectie maken. Wat hebben leerlingen geleerd uit deze observatie? Wat zouden ze zelf anders doen? Wat willen ze graag zelf een keer proberen? …

Voor de laatste reflectievragen over het aanbod van materialen is het goed dat leerlingen eerst het volgende artikel lezen.

LEES het *Kindertijd*-artikel ***Verbeelding volgen, is spelideeën creëren***.

Opdracht kennispocket p. 33

- Worden materialen en activiteiten aangeboden om zorghandelingen na te bootsen?
- Welke ideeën krijgt de begeleider vanuit de observaties van kinderen? Door welke zorghandelingen zijn de kinderen geboeid? Hoe speelt de begeleider daarop in?

4. Op het potje

4.1 Zindelijk worden is …

Je kan het thema introduceren door het bekijken van deze video.

KIJK EN LUISTER naar de video ***Dit moet je weten over zindelijkheid***.

Opdracht kennispocket p. 35

Bespreek onderstaand artikel uit de *Artsenkrant*. Vanuit het artikel kunnen leerlingen ontdekken dat:

- zindelijk worden = natuurlijk rijpingsproces
- zindelijk worden = leerproces
- zindelijk worden = individueel proces

ARTSENKRANT

28 mei 2019

2,5 jaar en nog niet zindelijk

Woensdagnamiddag is voor mij, als kinderuroloog, de typische 'bed- en broekplassenconsultatie'. De eerste mama die toekomt op mijn spreekuur moet haar zoontje letterlijk binnen sleuren. Het is mooi weer. Het jongetje zou natuurlijk liever buitenspelen dan naar de 'plasdokter' te gaan.

De mama vertelt: "Ruben is 2,5 jaar oud en is overdag nog niet droog. Het wordt echt een probleem want binnenkort mag hij naar het instapklasje en dus moet hij zindelijk zijn." Zulke mama's zien wij meer en meer. Onze maatschappij verlangt van kinderen dat ze zindelijk zijn op een zeer jonge leeftijd. De zoektocht naar lichamelijke perfectie start op een steeds jongere leeftijd. Het is voor iedereen natuurlijk leuker als een kind droog is. Naast de kost van de luiers, het wassen van vuile kleren en het verversen, is een ouder ook gewoon trots als zijn kind droog is. Een kind vragen om droog te zijn voordat het er rijp voor is, kan alleen maar aanleiding geven tot latere blaasfunctiestoornissen. Toch hebben kinderen tijd nodig om zich te ontwikkelen. Een kind vragen om droog te zijn voordat het er rijp voor is, kan alleen maar aanleiding geven tot latere blaasfunctiestoornissen. Of het kan de zindelijkheid nog verder vertragen. Zouden wij een zuigeling vragen om zijn melkfles zelf vast te houden voordat hij naar de opvang gaat? Wel, hetzelfde geldt voor de zindelijkheid. Kinderen hebben tijd nodig om te leren. Het is normaal voor een kind om op 5-jarige leeftijd nog natte broekjes te hebben.

En om 's nachts droog te zijn, mag je wachten tot 7 jaar. De eerste stappen in de zindelijkheidstraining komen best van het kind zelf. Het kind toont interesse in een toilet of geeft aan wanneer er stoelgang in de luier zit. Van zodra er interesse is, kan je het kind aanmoedigen om op het potje te gaan en eventueel belonen als er iets tevoorschijn komt. Nooit straffen en nooit forceren dus om op het potje te gaan. En ook heel belangrijk: het goede voorbeeld geven door zelf te tonen dat je naar het toilet gaat en uit te leggen wat je daar doet.

Voldoende drinken om de blaas goed te ontwikkelen is vaak een pijnpunt in het hele proces. Daar is de rol van de leerkrachten zeer belangrijk. Kinderen moeten de hele dag door voldoende drinken. Vandaag, dinsdag 28 mei, is het World Bedwetting Day. Het motto van deze dag is 'It's time to take action'. Actie nemen door de ouders en leerkrachten te informeren over het juiste zindelijkheidsproces en de juiste leeftijd waarop je een kind mag meesleuren naar het ziekenhuis als het nog niet droog is. Kleine Ruben mocht gelukkig direct weer buiten gaan spelen.

Anne-Françoise Spinoit

LEES het *Kindertijd*-artikel ***Zindelijk worden is geen wedstrijd***.

Opdracht kennispocket p. 35

In dit artikel duidt Michel Vandenbroeck waarom we nu zo zwaar hameren op zindelijkheid. Het debat over zindelijkheid wordt de laatste jaren bitsiger… En toch is zindelijk worden een fijne stap in de ontwikkeling van kinderen.
Laat leerlingen nadenken over fijne/mooie/grappige anekdotes met betrekking tot zindelijkheidstraining van zichzelf of anderen.

Opdracht: signalen dat een kind rijp is voor het potje
(bron: website Kind en Gezin – zindelijkheid)

Algemeen:

Tijdens de gevoelige periode is je kind het meest vatbaar om zindelijk te worden. Voor de meeste kinderen is dit rond de leeftijd van 18 maanden. De rijpheidssignalen kunnen je helpen bij het herkennen van deze gevoelige periode. Een kind is klaar om zindelijk te worden als het …

- begrijpt dat pipi of kaka in het potje hoort.
- voelt dat het pipi of kaka moet doen en dit kan ophouden tot op het potje.
- wil meewerken.

Laat leerlingen werken in duo's en nadenken over volgende drie vragen:

- Wat moet een kind **begrijpen?**
- Wat moet een kind **kunnen?**
- Wat moet een kind **willen?**

De antwoorden op deze vragen worden door Kind en Gezin als volgt geformuleerd:

Begrijpen: je kind kan …

- **voorwerpen brengen** naar waar ze horen (bijvoorbeeld blokken in een doos). Je kind begrijpt: pipi hoort in het potje.
- voldoende **taal begrijpen** en eenvoudige aanwijzingen opvolgen. Je kind begrijpt de opdracht: 'Kom, we gaan op het potje'.
- **komen vertellen** dat het iets voelt of kan het **spelen onderbreken,** omdat het **bewust** ervaart dat het iets in de luier gedaan heeft of aan het doen is.
- een natte of vuile luier als **onprettig** ervaren.

Kunnen: je kind kan …

- **regelmatig langere tijd zijn of haar** luier droog houden, **bijvoorbeeld na het middagdutje is de luier nog droog**.
- aangeven **dat het moet plassen of kaka doen**.

- alleen **stappen, zelfstandig gaan zitten en weer opstaan**.
- **zelf of met een beetje hulp zijn of haar** onderbroek optrekken en laten zakken.

Willen: je kind wil …

- **zo snel mogelijk van zijn of haar natte luier af, want het vindt het** vervelend**.**
- **weten wat er gebeurt op het potje of toilet**, en is nieuwsgierig.
- meewerken, **de eigen wil tonen en soms ook 'neen' zeggen**.

4.2 Stappen naar zindelijkheid

Mogelijke opdrachten:

Opdracht: wennen aan het potje

Laat leerlingen ideeën geven over hoe een kind aan het potje kan wennen.
Voorbeelden:

- Plaats het potje op een goed zichtbare en makkelijk bereikbare plaats.
    - bij kinderen jonger dan 2 jaar kan dit in jouw buurt (bijvoorbeeld speelhoek, woonkamer, keuken …).
    - kinderen ouder dan 2 jaar willen vaak wat meer privacy. Zet het potje dan in de badkamer of het toilet.
- Laat je kind met het potje spelen.
- Praat over het potje en laat je kind eens meegaan naar het toilet. Zo laat je zien waar het toilet is, hoe je het gebruikt en waarvoor het dient.
- Een knuffelbeer of pop op het potje kunnen het goede voorbeeld geven.
- Nodig je kind regelmatig uit om op het potje te gaan zitten met de billen bloot, bijvoorbeeld voor je kind in bad gaat.
- Kies een 'eenvoudig' potje. Hieronder krijg je drie afbeeldingen van potjes. (Laat leerlingen kiezen welk potje volgens deze regel best in aanmerking komt ► potje 2)

Opdracht: het potje met regelmaat gebruiken

Laat leerlingen nadenken over hun aanpak. Gaan ze akkoord of niet akkoord met onderstaande stellingen. Laat hen hun antwoorden motiveren.

- Doe je kind gemakkelijke kledij aan.
- Een ontspannen zithouding is nodig om op een goede manier te kunnen plassen. Laat je kind met de benen licht gespreid zitten, het onderbroekje tot op de enkels. Zorg dat kinderen met de voeten kunnen steunen.
- Een boekje erbij, voorlezen, wat vertellen ... zorgt voor een ontspannen sfeer.
- Twee tot vijf minuten op het potje is voldoende.
- Kies voor 5 à 7 vaste potmomenten in de dag.
- Wacht na een plasje 1,5 uur à 2 om het potje terug aan te bieden. Dan is de kans groter dat de blaas terug vol is. Te snel het potje terug aanbieden kan geforceerd plasgedrag uitlokken.
- Reageert je kind angstig of verzet het zich heftig? Probeer het dan gerust te stellen en het vertrouwen te geven. Lukt dit niet, pauzeer dan enkele dagen en start opnieuw.

4.3 Samenwerken met ouders

Ga met leerlingen in gesprek over onderstaande casus.

Opdracht: samenwerken met ouders

CASUS: *Leonie is het eerste kind in een gezin. Als ze 23 maanden oud is, krijgt ze interesse in het potje. Het lukt evenwel nog niet goed om pipi te doen in het potje. Leonie geeft zelf niet aan wanneer ze pipi moet doen. In de kinderopvang wordt beslist om de luier uit te doen. Soms heeft ze ongelukjes. Ze protesteert als begeleiders haar luier willen uitdoen. Haar ouders merken op dat het verluieren thuis steeds moeilijker gaat. Ze huilt vaker en protesteert. De ouders beginnen zich zorgen te maken. Het zindelijkheidproces verloopt niet echt vlotjes. De tijd begint ook stilaan te dringen, want Leonie gaat binnenkort naar school.*

- Wat is er volgens leerlingen aan de hand met het zindelijkheidsproces bij Leonie, rekening houdend met wat ze hier net over hebben geleerd?
- Hoe zou jij dit als begeleider aanpakken: naar het kind, naar de ouders, in de opvang …?